

Täysistunto

Keskiviikko 2.10.2024 klo 14.00—18.38

4. Pääministerin ilmoitus EU:lle toimitettavasta keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisesta suunnitelmasta

Pääministerin ilmoitus PI 3/2024 vp

Keskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 4. asiana on pääministerin ilmoitus EU:lle toimitettavasta keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisesta suunnitelmasta. Pääministeri Petteri Orpon puheenvuoron jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskustelulle varataan aikaa noin puolitoista tuntia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Pääministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Käsittelyssä on seuraavaksi koko julkisen talouden ohjauksen ja velkaantumisen taittamisen kannalta merkittävä asia. Hallituksen talouspolitiikkaa rajoittaa yhdessä sovitut säännöt. Näillä menojen kasvun ja velkaantumisen vähentämiseen tähtäävillä säännöillä varmistetaan, että hyvinvointipalvelut ovat kestävällä pohjalla. Sääntöjä on kahden tasoisia: on EU:sta tulevia sääntöjä sekä kansalliset finanssipoliittikan rajoitteet.

EU:n jäsenmaita sitovat uudistetut velkasäännöt astuivat voimaan huhtikuun lopussa. Suomen tavoitteiden mukaisesti ne ohjaavat kaikkia jäsenvaltioita entistä vahvemmin korjaamaan suuntaa, jos julkinen talous uhkaa ajautua hallitsemattomalle uralle — myös siis Suomea. Velka-ankkurina toimivat vakaus- ja kasvusopimuksen velkasuhteen ja alijäämän tavoitteet. Velkaa ei saisi olla yli 60 prosenttia bruttokansantuotteesta, ja alijäämien tulee pysyä alle kolmessa prosentissa. Uusien sääntöjen myötä kunkin maan tulee laatia maakohtainen keskipitkän aikavälin suunnitelma, jolla varmistetaan toimet alijäämien pienentämiseksi siten, että velkakestävyys on turvattu.

Tässä pääministerin ilmoituksessa on siis kyse sitoutumisesta suunnitelmaan, joka tämän tavoitteen toteuttaa — siis sitoutumisesta sellaiseen talouspolitiikkaan, joka ohjaa julkisen talouden kestäväälle uralle. Hallituksen puolesta voin todeta, että yhdeksän miljardin kokonaisuus on yhteensopiva tiukentuneiden EU:n sääntöjen kanssa, ja hallitus on sitoutunut sen täysimääräiseen toimeenpanoon.

Osana uudistunutta sääntökehikkoa EU:n jäsenvaltiot valmistelevat kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa. Ne tehdään vähintään neljäksi tai viideksi vuodeksi riippuen jäsenvaltion vaalikauden pituudesta.

Suomi julkaisi 23.9.24 luonnoksen ensimmäiseksi suunnitelmakseen. Siinä esitetään hallituksen sitoumus nettomenopoluksi eli sallituksi julkisten nettoperusmenojen vuotuisiksi kasvuvauhdiksi neljäksi seuraavaksi vuodeksi. Suunnitelmaluonnoksesta ja netto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

menopolusta on keskusteltu komission kanssa virkamiestasolla kesän aikana useaan otteeseen.

Eduskunnan kuulemisen ja muiden kansallisten konsultaatioiden jälkeen suunnitelma hyväksytään 10.10. valtioneuvostossa ja toimitetaan Euroopan unionille. Komissio arvioi suunnitelman virallisesti, jonka jälkeen neuvosto hyväksyy sitä koskevat suositukset. Jatkossa EU:n finanssipoliittinen valvonta keskittyy arvioimaan, noudattaako hallitus suunnitelmaansa ja erityisesti siinä esitettyä nettomenopolkua.

Uuden sääntökehikon toimeenpano tapahtuu Suomen kannalta hyvin haastavassa tilanteessa. Talous on kärsinyt merkittävästi pandemian ja Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Jo ennen näitä kriisejäkin pitkään jatkuneen valtion velkaantumisen jälkeen on nyt korkea aika tehdä korjausliike. Ikäsidonnaisten menojen kasvu ja työikäisen väestön väheneminen on ollut tiedossa vuosikymmenten ajan. Olemme finanssikriisistä lähtien eläneet rutkasti yli varojemme ja keikkuneet EU:n sääntöjen noudattamisen rajoilla.

Arvoisa puhemies! Suunnitelmassa jäsenvaltion tulee esittää sitoumuksensa julkisten nettomenojen vuosittaiseksi kasvutahdiksi. Tämä niin sanottu nettomenopolku hyväksytään neuvostossa, ja se on uudistuneessa sääntökehikossa ainut seurattava indikaattori — eli siis nettomenopolku.

Nettomenojen sallitun kasvuvauhdin laskennassa oletetaan lähtökohtaisesti, että julkisen talouden riittävä sopeutus tapahtuu neljän vuoden sopeutuskauden aikana. Sääntökehikko kuitenkin mahdollistaa julkisen talouden sopeutuskauden pidentämisen seitsemään vuoteen, mikäli jäsenvaltio sitoutuu investointeihin ja rakenteellisiin uudistuksiin.

Jos jäsenvaltion julkinen velka tai julkisen talouden alijäämä ylittää sille perussopimuksessa asetetun viitearvon alijäämän tai velkasuhteen osalta, rajoittaa nettomenopolun asettamista komission toimittama viiteura. Komissio laskee urat neljälle ja seitsemälle vuodelle. Suomi on hakemassa tätä seitsemän vuoden sopeutuskautta. Kuitenkin suunnitelma pitää tehdä aina neljälle vuodelle. Nettomenopolku on yhteensopiva hallitusohjelmassa ja vuosien 25—28 julkisen talouden suunnitelmassa päätettyjen julkista taloutta yhteensä noin yhdeksällä miljardilla eurolla vahvistavien toimenpidekokonaisuuksien kanssa. Yhdeksän miljardia on Suomen suunnitelman ydin.

Hallitus on sitoutunut toimenpidekokonaisuuksien täysimääräiseen toimeenpanoon. Yhdessä hallituksen tavoittelemien työmarkkinavaikutusten toteuttamisen kanssa tämä kokonaisuus varmistaa, että Suomi noudattaa nettomenopolkuaan: alijäämä painuu alle kolmen prosentin viitearvon vuonna 25 ja velkasuhde kääntyy laskuun vuonna 27 hallituksen tavoitteiden mukaisesti.

On tärkeää todeta tässä, että nyt laadittu suunnitelma ei edellytä hallitukselta lisäsopeutusta tai muutosta talouspolitiikan linjaan jo aikaisemmin päätettyjen toimien lisäksi. Vahvalla pohjalla oleva yhdeksän miljardin euron kokonaisuus on riittävä keskeisten talouspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kuten aiemmin totesin, Suomi hakee sopeutuskauden pidennystä seitsemään vuoteen. Itse suunnitelma on laadittu seuraavalle neljälle vuodelle. Kevään 27 eduskuntavaalien jälkeen muodostettavalla hallituksella on EU-lainsäädännön mukaan mahdollisuus toimittaa uusi suunnitelma. Viimeistään uusi suunnitelma olisi tehtävä vuonna 28 vaalien jälkeen.

Suomi perustelee sopeutuskauden pidentämistä suunnitelmaluonnoksessa esitetyllä kokonaisuudella, joka muodostuu osista Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaa sekä kahdesta sosiaaliturvuudistuksen osasta, jotka ovat yhden perusturvaetuuden malli sekä viimesijaisen toimeentulotuen uudistus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Ensimmäisessä suunnitelmassa sopeutuskauden pidentämisessä voidaan poikkeuksellisesti ottaa huomioon jäsenvaltion elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvät toimenpiteet.

Suomen valitsemat suunnitelmaluonnoksessa esitetyt uudistukset vastaavat EU:n vaatimuksiin, joiden mukaan niillä tulee olla vaikutuksia talouskasvuun ja niiden tulee olla yhdenmukaiset eurooppalaisella ohjausjaksolla annettuihin maakohtaisiin suosituksiin. Tärkeää on huomata, että sopeutuskauden pidentämisen perusteeksi valitut uudistukset eivät saa olla jo toimeenpantuja. Tästä teknisestä syystä esimerkiksi hallituksen työmarkkina-uudistukset eivät sopineet pidennyksen perusteiksi, koska niiden toimeenpano on jo niin pitkällä.

Jos sopeutuskauden pidennyksen perusteena esitetyt uudistukset ja investoinnit taas eivät toteudu sovitusti, on mahdollista, että suunnitelmakauden pidennys perutaan ja otetaan käyttöön tiukempi neljän vuoden sopeuttamispolku.

Toteaisin vielä lyhyesti suunnitelman toimeenpanosta ja sen seurannasta: Euroopan komissio siis arvioi jäsenvaltioiden sille toimittamat suunnitelmat, mukaan lukien nettomenopolun, minkä jälkeen Ecofin hyväksyy ne. Suunnitelmien toimeenpanoa seurataan vuosittain tehtävissä edistymisraporteissa. Jos jäsenvaltion velkasuhde ylittää perussopimuksen 60 prosentin arvon ja poikkeaa neuvoston hyväksymältä nettomenopolulta, se voi joutua liiallisen alijäämän menettelyyn. Suomen velkasuhteen noustessa tänä vuonna jo yli 80 prosentin, tarkoittaa alijäämämenettelyn välttäminen tiukkaa talouspolitiikkaa vielä jonkin aikaa ja myös vielä seuraavalta vaalikaudelta.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa linjattu kansallisten finanssipolitiikan ankkureiden vahvistaminen sekä EU:n finanssipoliittisen kehikon muutokset yhteensovitetaan kansalliseen lainsäädäntöön, siis yhteensovitetaan kansalliseen lainsäädäntöön. Finanssipoliittisen lainsäädännön uudistaminen käynnistyy valtiovarainministeriön työryhmässä ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan ohjauksessa. Muutosten tulee olla tehtynä vuoden 25 loppuun mennessä.

Finanssipolitiikan sääntöjen noudattamisesta onkin syytä käydä laaja keskustelu poliittisella tasolla. Pelkkään poliittiseen sitoutumiseen perustuneet säännöt eivät ole riittäneet viime vuosina turvaamaan finanssipolitiikan kestävyyttä ja uskottavuutta, kuten on nähty.

Talouden kasvupotentiaalin vahvistaminen on välttämätöntä. Siksi hallitus on käynnistänyt hankkeen, joka etsii ennakoluulottomasti vielä hallitusohjelman historiallisen mitavien kasvu-uudistusten lisäksi keinoja kasvun vauhdittamiseksi. Jokaisen tulisi kuitenkin ymmärtää, ettei talouspolitiikkaa voi uskottavasti rakentaa ennustettua nopeamman talouskasvun varaan. Toimenpiteiden tulee perustua uskottavaan tietopohjaan eli viime kädessä riippumattomaan ja perusteelliseen virkamiesarvioon. Tarvitaan sekä uskottavaa sopeutusta että rohkeita panostuksia kasvuun.

Vastuu sopeutukseen tarkoitettujen keinojen valinnoista kuuluu vuorollaan istuvalle hallitukselle — siis keinojen valinnoista — mutta Suomelle olisi tarpeellista myös laajempi ylivaalikautinen sitoutuminen velkakestävyuden varmistamiseen, josta on käyty myös julkista keskustelua. Tämä toive toteutuikin nyt käytännössä, kun me toimeenpannaan mainittu kansallisten ja EU-tason finanssipolitiikan sääntöjen yhteensovitus kansalliseen lainsäädäntöön. Yhteinen parlamentaarinen sitoutuminen voi toteutua tämän lainsäädännön myötä. Siis yhteinen parlamentaarinen sitoutuminen voi toteutua tämän lainsäädännön myötä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Hallitus on sitoutunut hyvinvointivaltion velkakestävyyden varmistamiseen. Tästä selkeä osoitus on jo päätetty yhdeksän miljardin kokonaisuus. Kuten edellä kuvasin, tämä talouspolitiikka on yhteensopivaa myös EU:n uusien tiukentuneiden velkasääntöjen kanssa. Tarpeen vaatiessa hallitus on valmis myös uusiin päätöksiin.

Viime kädessä sopeutusta ei kuitenkaan tehdä komission vaatimusten vuoksi. Julkisen talouden velkakestävyys turvataan siksi, että suomalainen turvallinen ja kriisinkestävä hyvinvointivaltio palveluineen olisi turvattu nykyisille ja tuleville sukupolville.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaisia vastauspuheen-
vuoroja nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.15 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on nyt kysymys suunnitelmasta, jolla perustellaan Brysseliin sitä, että Suomi pitää huolta taloudestaan, ja hyvä niin, pitääkin perustella, mutta kuinka ollakaan aika suuri osa näistä perusteluista, arvoisa pääministeri, nojautuu niihin ratkaisuihin, mitkä tehtiin jo edellisen hallituksen aikana. Keskeinen perustelu on esimerkiksi tämä sote-ratkaisu, ja minua hieman hämmentää, että esimerkiksi vielä lähetekeskustelussa viime viikolla kuulumme ministeri Purralta, että sote-ratkaisu on virheellisesti suunniteltu menoautomaatti ja pirullinen työmaa, ja te, Orpo, sanoitte, että te ette tingi siitä, että tämä on väärin suunniteltu, ja näin pois-päin. Nyt kuitenkin täällä teidän omassa selonteossanne sivulla 18 kovastikin kerrotaan nimenomaan soten olevan se perusranka, minkä ympärille sitten tämä Suomen talouden eheyttäminen perustuu. Arvoisa pääministeri, mikä tämä nyt tällainen asia on, että Helsingissä haukutaan edellisen hallituksen ratkaisuita ja Brysselissä kehutaan? Onko tässä nyt hieman eri sävelet? [Antti Kaikkonen: Mistä on kysymys?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.16 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta kannattaa talouden tervehdyttämistä ja järkevää talouspolitiikkaa. [Sinuhe Wallinheimo: Viimein!] Moni kansalainen varmaan ihmettelee, että mikä termi se nyt tämä nettomenopolku on, josta täällä nyt keskustellaan. Tämä on niin vaikea, eihän tämä ole mitään tupailtakamaa terminä. Kysymyshän on siitä, että me velkaannumme ihan liian nopeasti ja meidän menot ovat paljon suuremmat kuin tulot — joka seitsemäs valtion käyttämä raha on velkarahaa — ja tälle pitää saada loppu, ja EU:kin on tähän kiinnittänyt huomiota. Meidän pitää tehdä suunnitelma, ja nyt hallitus on tehnyt suunnitelman, ja kun ei neljässä vuodessa saada hommaa kuntoon, niin pitää hakea jatkoaikaa seitsemäksi vuodeksi. Hyvinvointialueille, jotka lähtivät hankalassa tilanteessa, ei anneta yhtään lisää aikaa sopeuttaa talouttaan, mutta itse haetaan kyllä seitsemäksi vuodeksi lisää aikaa. Kun mennään sinne Rysseliin ja kerrotaan, mikä on tilanne, niin kannattaa sanoa avoimesti, että siitä yhdeksästä miljardistakaan ei ole muuten se kaksi miljardia toteutumassa, kun meillä nämä sosiaali- ja terveysmenot tulevat kasvamaan niin nopeasti. Eli kyllä se oikea taso on se seitsemän miljardia, [Puhemies koputtaa] ja sen takia se jatkoaika kyllä varmaan on tarpeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

14.17 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset pääministerille esittelystä.

Suomen taloutta ei kuitenkaan saada kestävällä tavalla tasapainoon, jos ei ole työvoimaa, jos ei ole ihmisiä kasvattamaan niitä firmoja ja yrityksiä tai pyörittämään niitä palveluita. Me olemmekin olleet, pääministeri, teidän kanssanne tässä viime aikoina sanasodassa ja erimielisiä siitä, kiristääkö teidän hallituksenne työperäistä maahanmuuttoa vai ei. Onneksi mediasta saimme lukea faktantarkistusta, ja toisin kuin totesitte, minulla taisivat sittenkin olla faktat hallussa, sillä tämä hallitus kiristää työhön johtavaa maahanmuuttoa. Se kyllä piti paikkansa, että lupaprosessit ovat nopeutuneet, ja siitä kannattaa iloita — senkin kuitenkin todettiin olevan lähtöisin edellisen hallituksen päätöksistä. On hämmäntävää, miksi te ette ota tosissanne sitä, että meiltä loppuvat tekijät. On hämmäntävää, miksi te ette ota tosissanne sitä, vaikka Elinkeinoelämän keskusliitto, Elinkeinoelämän valtuuskunta, talouspoliittinen arviointineuvosto toteavat, että tänne tarvitaan lisää ihmisiä.

Kysynkin nyt vielä kerran pääministeriltä: avaisitteko logiikkaa siitä, miten kolmen kuukauden maastaheittolaki, miten tulorajan nosto tai miten kansalaisuusehtojen kiristäminen [Puhemies koputtaa] auttavat Suomea pärjäämään kilpailussa, kun osajista kovaa kisaavaa maailmalla käydään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.18 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei voi olla tarkoituksenmukaista, että euroalueen keskiarvoa vähemmän velkaantunut Suomi joutuu sopeuttamaan muita jäsenmaita enemmän. Valtiovarainministeriön ajamat muutokset sääntökehikoon eivät ole teknisiä, vaan ne ovat poliittisia tekoja. Jos niistä pidetään kiinni, niillä tulee olemaan todennäköisesti tuhoisat vaikutukset Suomen talouteen ja hyvinvointivaltiomme rakenteisiin. Kyse on Suomen EU-vaikuttamisen historian suurimmasta epäonnistumisesta — kiitos valtiovarainministeri Purralle. Kuka tämän siivoaa? Jos Suomi joutuu sopeuttamaan enemmän kuin muut, enemmän velkaantuneet maat, sääntökehikosta putoaa looginen pohja. Tämänkaltaiset epäonnistumiset syövät pohjaa sääntökehikon uskottavuudelta ja legitimitetiltä. Tiedetyt investoinnit esimerkiksi vihreään siirtymään ovat elinkelpoisen planeetan kannalta välttämättömiä, ja Suomen tulee ajaa sitä, että tällaiset ovat mahdollisia, [Puhemies koputtaa] myös investoinnit. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.19 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämän suunnitelman suurin yllätys on se, että täällä nyt Orpon—Purran hallitus kehuu edellisen hallituksen päättämän sote-uudistuksen maasta taivasiin. [Ben Zyskowiec: Sehän luo edellytyksiä!] Täällä todetaan, suora lainaus: ”Uudistuksen jälkeen monella alueella palvelut ovat parantuneet. Henkilöstöpulakin on taantunut, ja uudistus antaa mahdollisuudet kustannusten kasvun hillintään.” Siis nyt te keuhutte komissiolle, että meillä on niin hieno sote-uudistus, että kyllä voi Suomelle antaa vähän lisää aikaa tähän talouden tasapainottamiseen, [Pia Lohikosken välihuuto] mutta kun viime viikolla täällä käsiteltiin budjetin lähetekeskustelua, niin teiltähän loppuivat sanat kesken, kun te yrititte keksiä haukkumasanoja tälle uudistukselle. Kumpaa tässä nyt pitää uskoa, teidän kirjoittamaanne suunnitelmaa vai tei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

tä? Todella tilanne on se, että täällä Helsingissä te haukutte sote-uudistusta ja Brysseliin menette sitä kehumään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.21 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä EU:n finanssipolitiikan sääntöjen uudistaminen [Hälinää — Puhemies koputtaa] on ollut todella tärkeä askel eteenpäin Euroopan kilpailukyvyyn palauttamisessa sen kaksoiskriisin jälkeen, jonka maanosamme kohtasi ensin pandemian muodossa ja sen jälkeen Venäjän hyökkäyksen Ukrainassa laajennuttua täydeksi sodaksi. Ja näitä finanssipolitiikan sääntöjä ei ole laadittu kenenkään kiusaksi vaan nimenomaan suojaamaan EU-maiden kansalaisia poliittikojen tuhlailvalta ja aikaansaamattomalta päätöksenteolta. Ja tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että nyt Suomessa on myös hallitus, pääministeri Orpon hallitus, joka on sitoutunut osaltaan näitä sääntöjä noudattamaan.

Tämä seitsemän vuoden sopeutuskauden pidennys on varmasti perusteltua, koska kävi valitettavasti aiempien hallitusten aikana niin, että Suomen talous, julkinen talous päästettiin liian lähelle sitä kuilun reunaa, ja sieltä palaaminen liian lyhyellä sopeutusajalla voisi olla kansantaloutemme kasvun kannalta kohtalokasta. Siksi tämä esitys on perusteltu. [Puhemies koputtaa] Ja kiitos pääministeri Orpolle, että maalla on nyt vastuullinen hallitus, joka on sitoutunut näihin tavoitteisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

14.22 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Aivan ensimmäiseksi: Tämä on kohtuullisen monimutkainen asia, mutta kuitenkin suppenee aika hyvin tähän yhteen tiettyyn pieneen lukuun eli nettomenopolkuun. Ja mitä se nettomenopolku sitten on tänä vuonna? Nettomenot suhteessa bkt:hen ovat 3,7. Ja sitten kun katsotaan sitä, miten se Suomen nettomenopolku tuleville vuosille menee, niin ensi vuodelle se on 1,6, vuodelle 26 se on 1,9 ja vuodelle 27 ja vuodelle 28 se on 2,6. Ja komission ehdotelma on näille vuosille 1,4:ää tai 1,5:tä eli hiukan alhaisempi.

Mutta se, että saadaan tämä isompi nettomenopolku Suomelle, johtuu siitä, että suunnitelmissa on oletuksia bkt:n potentiaalisesta kasvusta ja inflaatio-odotuksista ja pidempi sopeutuskausi mahdollistaa sitten uudistuksia sotu-, sote- ja tki-puolelle, [Puhemies koputtaa] siis investointeja tuonne tki-puolelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.23 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin tämän selonteon osalta vähän samaan asiaan tässä huomiota kuin edustaja Räsänen. Täällä selvästi lukee näin, että ”lakiuudistuskokonaisuuteen sisältyvä rahoitusmalli luo hyvinvointialueille myös kannustimen tehostaa toimintaansa ja hidastaa siten kustannusten kasvua”. Puhe on sotesta. Eli täällä kerrotaan, että tilanne on näin.

Toinen ristiriita täällä liittyy myös siihen, että kun täällä on monta kertaa tuolta ministereitten aitiosta todistettu, että Sanna Marinin hallitus ei ole luonut yhtään työpaikkaa, niin kuitenkin tässä sanotaan, että ”yhteensä pohjoismaisen työvoimamallin sekä työttömyyspäivärahan lisäpäivien poiston arvioidaan lisäävän työllisyyttä 20 000:lla”. Kumpaa tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

nyt pitää uskoa: näitä teidän laskelmianne, jotka tässä sanotaan, vai onko niin, että näillä ei ole merkitystä edellisen hallituksen aikana mutta nyt teidän hallituksen aikana on? Nämä selvityksethän ovat täynnä ristiriitoja. — Kiitoksia

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

14.24 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Petteri Orpon hallitus on sitoutunut hyvin kunnianhimoisiin finanssipolitiikan tavoitteisiin, ja kuten täällä monet kollegat ovat tuoneet myös esille, niin tarvettahan meillä on.

Jos katsotaan sitä, missä kunnossa meidän julkinen talous on, niin ilman merkittäviä muutoksia me emme kykene turvaamaan suomalaisille tärkeiden palveluiden rahoituspohjaa tulevaisuudessa, vaan velkaantumisen syveneminen on siis pakko saada katkaistua. Sen vuoksi tämä yhdeksän miljardin kokonaisuus on neuvoteltu, ja kuten pääministeri toi täällä esille, hallitus on täysin sitoutunut siihen, että se yhdeksän miljardin kokonaisuus tullaan toimeenpanemaan. Minun nähdäkseni on myös hyvin kunnianhimoista politiikkaa pyrkiä samaan aikaan sekä tekemään hyvin tiukkaa menokuria että vahvistamaan talouden kasvua.

Haluan sanoa opposition suuntaan sen, että kun täällä tuotte puheenvuoroja esille, niin odotan myös konkreettisia ehdotuksia siitä, miten teidän näkökulmastanne tämä yhdeksän miljardia voidaan toteuttaa. Tähän mennessä olemme kuulleet pelkästään päätösten siirtämistä, [Puhemies koputtaa] perumista ja lykkäämistä, ja se ei auta, vaan yhdeksän miljardia on siis minimi, [Puhemies koputtaa] joka täytyy tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

14.25 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen komissiolle tekemää pidennystoivetta perustellaan sillä, että sen taustalla oleva suunnitelma vaatii aikaa, koska siellä on uudistuksia, jotka ottavat aikaa, ja minusta tämä on sinänsä täysin järkeenkäypä ja ymmärrettävä perustelu. Siellä kaikki uudistukset, puhumattakaan niistä vaikutuksista, ottavat aikansa. Mutta tähän viitaten ihmettelen kyllä sitä, että kun hyvinvointialueet ovat esittäneet tai, voisiko sanoa, vaatineet, ne vaativat lisää aikaa alijäämiesä kattamiseen, niin hallituksen vastaus tähän on ollut, että ei käy. [Pia Lohikoski: Juuri näin!] Minusta tämä on käsittämätöntä. Hallitus ei siis usko hyvinvointialueiden perusteita, jotka ovat siis kutakuinkin samat, joilla se itse hakee sopeutuskauden pidennystä komissiolta. Käytännössä siis edellytätte alueita leikkaamaan suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista uudistamisen sijaan, vaikka itse vaaditte komissiolta lisää aikaa perustelemalla, että uudistaminen [Puhemies koputtaa] vie aikaa.

Arvoisa pääministeri, onko tämä johdonmukaista, [Puhemies koputtaa] kestävää ja oikein? Keskustan mielestä ei ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.27 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vasemmistoliitolle on todettava, kun mitä ilmeisimmin nämä säännöt nyt järkyttävät teitä, että näitähän ei siis tehdä poliitikkojen kiusaksi eikä näitä tehdä EU:n mieliksi vaan näitä tehdään veronmaksajan suojaksi sen takia, että me pystytään viime kädessä turvaamaan hyvinvoin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

tiyhteiskunta. Poliitikot kyllä keksivät lisämenoja, ellei niitten käsiä jonkunnäköisillä yhteisillä sopimuksilla rajoiteta, ja se on vain fiksua, että näin on nyt tehty.

Vihreille: Totesitte, että hallituksen työperäinen maahanmuuttolinja mitä ilmeisimmin on teidän näkemyksestänne väärä, ja en oikein jaa sitä käsitystä. Tämä hallitushan kannattaa työperäistä maahanmuuttoa, sellaista, joka vahvistaa julkista taloutta. Näin siis toimitaan. Meillähan on tällä hetkellä ollut esimerkiksi se ongelma, että maahan voi tulla työperäisellä luvalla töihin ja sitten on riippuvainen sosiaaliturvasta päivästä yksi. Se on kestänyt julkiselle taloudelle, eikä sellaista voida harjoittaa, ja nyt siihen tulee rajoituksia esimerkiksi tämän tonnikuudensadan palkkarajan osalta. Se on fiksua politiikkaa, ja toivotavasti ymmärrätte tämän, ettei voida perustaa maahanmuuttolinjaa työperäisellä puolella siihen, että se on riippuvainen sosiaaliturvasta ja veronmaksajien maksettavana päivästä yksi. Siinä ei ole mitään järkeä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.28 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissäkin on hyvä, että tässä tuli nyt konkreettisesti esiin se hallituksen sote-bluffi, kun täällä kansallisesti sotea kovasti haukutaan mutta sitten kuitenkin se totuus on, että kyllähän se on hienoa, että tämä rakenteellinen uudistus vihdoinkin viime kaudella saatiin tehtyä. [Joona Räsänen: Miten tässä näin kävi?] Se on aivan välttämätön, jotta voimme sote-kustannusten kasvua hillitä.

Haluan nostaa esiin myös hallituksen toisen sokean pisteen, ja se on ilmastokriisiin ja luontokatoon vastaaminen. Tässäkään ei nosteta ollenkaan esille sitä, miten Suomen EU:lle lupaamat velvoitteet ja se riski, että niitä ei saavuteta — kuten meillä asiantuntijat ovat tämän riskin nostaneet esiin — voi tuoda miljardiluokan laskun Suomelle jo varsin pian, puhumattakaan siitä laskusta, mikä tulee taloudelle, jos emme pysty vastaamaan ilmastokriisin ja luontokadon torjumiseen. Päinvastoin tämä hallitus on heikentänyt ilmastoto- ja luontotoimia, vaikka ne ovat myös talouden kannalta aivan ensisijaisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.29 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on ajanut Suomen nurkkaan neuvotellessaan EU:n uusista velkasäännöistä. Hallitus ajoi sitä, että Suomen eläkerahastojen ylijäämiä ei enää lasketa mukaan velkakestävyyttä arvioitaessa, sekä vaatimuksen valtionvelkaa koskevasta perälaudasta. Lopputuloksena Suomelta edellytetään suurempaa sopeutusta [Ville Valkonen: Syystä että?] kuin alijäämämenettely, eli niin sanottu EU:n tarkkis, olisi vaatinut. Hallitus teki koko kevään politiikkaa menemällä piiloon EU:n selän taakse ja perusteli epäoikeudenmukaisia leikkauksia tarkkiksen välttämiseksi. Siksi on täysin absurdia, että Suomi on nyt joutumassa suuremman sopeutuksen eteen kuin mitä tarkkis olisi edellyttänyt.

Minulla on pääministerille kolme kysymystä: Ajoiko hallitus itse eläkerahastojen ylijäämien poistoa velkakestävyyslaskelmista? Oliko hallitus lainkaan tutustunut uusiin velkasääntöihin, ja jos oli, niin miksi niistä ei puhuttu tarkkiskeskustelun yhteydessä yhtään mitään? Halusiko hallitus tietoisesti sitoa Suomen velkasääntöihin, jotka edellyttävät tiukkaa ja tuhoisaa talouskuria?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

14.30 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terve talous on hyvinvoinnin perusta, ja Suomi on ollut 15 vuotta vaarallisesti velkaantuva hyvinvointiyhteiskunta. Nyt meneillään on historiallinen taloussaneeraus ja remontti, jolla me turvaamme tulevaa hyvinvointia pitkällä aikavälillä, ja se on iso urakka.

Täällä vasemmistoliitto erityisesti on kritisoinut laskentasääntöjen muutosta, ja se on hämmästyttävää. Ei varmasti vasemmistoliittokaan ehdota, että me alkaisimme työeläkejärjestelmästä, joka on jotakuinkin tasapainossa oleva julkisen talouden osa, rahoittamaan muuta hyvinvointiyhteiskunnan velkaantumista, muita menoja. [Pia Lohikoski: Ei kukaan ole ehdottanut sellaista, älkää vääritelkö totuutta!] Tätähän tarkoittaisi se, mikäli laskentasäännöt eivät nyt päivittyisi tällä tavalla. Tämä on täysin oikea tapa laskea julkisen talouden alijäämiä, ja on hyvä, että se nyt vihdoinkin päivitetään.

Mutta on ilmiselvää, että talouden sopeuttamisurakka ja kasvun saaminen eivät tähän hallituskautteen lopu. Suunnitelmassa on mainittuna esimerkiksi sosiaaliturvaan liittyviä uusia ehdotuksia. Pyytäisin ja arvostaisin, [Puhemies koputtaa] jos sosiaaliturvasta vastaava ministeri voisi näitä lyhyesti salille avata. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, tässä vaiheessa kolme minuuttia.

14.31 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämä yhdeksän miljardia, jonka me olemme tehneet: meillä on komission kanssa siitä täysin yhtenäinen näkemys, että se on riittävä ja se on välttämätön, ja siksi me pidämme siitä kiinni, ja mielestäni myöskin se, että komissio antaa tämän pidennyksen, perustuu nimenomaan uskoon siitä, että hallitus on toimeenpanokykyinen ja että ne meidän valitsemat keinot ovat oikeat.

No mitä tulee sitten tähän seitsemään vuoteen versus neljään vuoteen, niin kaikki, jotka haluavat, että meillä on neljän vuoden sopeutus: tervetuloa tekemään sitten vielä yhdeksän miljardin päälle lisää niitä sopeutuksia, kun te ette ole saanut niitäkään aikaan. Eli siis nopeampi tahti vaatii nopeampaa sopeuttamistahtia. Minä todella toistan viime viikon puheistani, että kun näkisin nyt sen yhdeksän miljardinkin ohjelman, niin siihen sitten lisää päälle, jos haluaa nopeampaa tahtia. Ja ei voi jokaista säästöä moittia.

No mitä soteen tulee, niin kyllä, siis siellähän on potentiaali, [Ben Zyskowitz: Nimenomaan! — Välihuutoja] mutta se ei sellaisessa mallissa, minkä te jätitte meille, tule toteutumaan. [Naurua vasemmalta] Menot kasvavat. Te olette itse vaatineet meiltä nopeammasa tahdissa sen korjaamista, siis oman mallinne korjaamista nopeammasa tahdissa, eli samalla sanotte sen, että se ei toimi. Mutta siellä on potentiaalia ja sitä työtä me tehdään, jotta me saamme sote-menojen kasvua hillittyä ja jotta saadaan samaan aikaan suomalaisten palvelut turvattua. Ja siitä, hyvät kollegat, tässä koko jutussa on kyse. Yhdessä Euroopan unionin kanssa huolehditaan siitä, että Suomessa ja muissa jäsenmaissa taloudenpito on tolkkulista ja että velka ei nouse kohtuuttomaksi, jotta turvataan eurooppalainen ja suomalainen hyvinvointi. Siitä tässä on kyse.

Ja itse asiassa, kun on puhuttu siitä ylivaalikautisesta sitoutumisesta, niin tässä sitä nyt tulee. Kun me tämän prosessin myötä hyväksymme suomalaiseen lainsäädäntöön tämän eurooppalaisen lainsäädännön, yhdistetään se omaan finanssipolitiikkaan, niin me tulemme sitoutumaan siinä silloin velka-ankkuriin tai velkajarruun tai ylivaalikautiseen taloudenpitoon. Tämä on se, mitä laajasti tässä yhteiskunnassa on peräänkuulutettu. Se tulee nyt tässä, ja se voi olla kauhistus. Ymmärrän sen, että tämä asia jännittää vasemmistopuolella,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

koska tämä on tulevienkin hallitusten edessä. Me olemme nyt kiinni siinä, mitä me olemme itse Euroopassa edellyttäneet muilta, että jokainen huolehtii omasta taloudestaan.

Tämä hallitus kantaa oman vastuunsa, huolehtii Suomen taloudesta ja siitä, että meidän velkaantuminen ei karkaa. Ja kuten kuulitte, niin tässä raportissa oleva ja komission näkemys ovat samat, eli että velkasuhde tahtuu ja että me pysytään sen kolmen prosentin alla, mennään sen alle 25 vuonna, eli meidän ohjelmamme toimii, ja tässä on löydetty hyvä ratkaisu komission kanssa. Valtiovarainministeriön virkamiehet ovat tehneet virkavastuullisesti juuri sitä työtä, mitä heidän pitää. Kukaan ei ole tilaillut yhtään mitään. He tekevät sitä työtä, mitä eurooppalainen ja suomalainen lainsäädäntö edellyttävät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja valtiovarainministeri Purra, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.35 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Pääministeri vastasi erinomaisen hyvin tästä yleisestä periaatteesta, ja itse menen mielelläni tähän tekniikkaan syvemmälle.

Aivan kuten edustaja Lohen puheenvuorostakin saattoi päätellä, säännöt eivät ole hirvittävän yksinkertaiset. Niitähän oli tavoite yksinkertaistaa, mutta kyllä tämä on hyvin, hyvin tekninen kokonaisuus. Mutta tietenkin, kun tämä keskipitkän aikavälin suunnitelmaluonnos on julkaistu, niin olisin tietenkin toivonut, että oppositiopuolueissakin olisi oikeasti sitten perehdytty siihen eikä esitetty ihan mitä tahansa täällä liittyen — palaan tähän — sote-uudistusasiaan. [Antti Lindtman: Ollaan luettu tämä paremmin kuin te!]

Tosiaan näiden uusien sääntöjen pohjalla on siis nettomenopolku, jota tarkastellaan. Hallitus on tehnyt päätökset tästä yhdeksän miljardin kokonaisuudesta, joka sisältää erilaisia toimia. Komissio on kiinnostunut meidän nettomenojen kehityksestä. Se, missä kuvaan tulee taas sote-uudistus, liittyy tämän sopeutusjakson pidentämiseen ja siihen, millä tätä sopeutusjakson pidennystä on perusteltu. [Antti Lindtman: Aivan! — Tytti Tuppurainen: Nimenomaan!] Siellä osana on RRP:hen, eli palautumis- ja elpymisvälineeseen, liittyviä toimia, joiden maakohtaisissa suosituksissa komissio on vuosikausia edellyttänyt ja vaatinut Suomelta sote-uudistusta.

Sen sijaan tässä hallituksen yhdeksän miljardin kokonaisuudessa, kuten tiedätte, on esimerkiksi hyvinvointialueisiin kohdistuvia toimia. Jos me nyt tekisimme niin, kuten täällä keskusta esimerkiksi esitti, että alijäämän kattamisvelvoitetta, tätä aikaa, pidennettäisiin eli annettaisiin alueille lisää rahaa, se tarkoittaisi sitä, että me joutuisimme tekemään niitä samoja sopeutuksia enemmän jostakin muualta. Siinä, että me tämän epäonnistuneen hyvinvointialueuudistuksen kanssa joudumme toimimaan, meillä on edelleenkin tässä ohjauksessa paljon tekemistä: että saamme alueet toimimaan sillä tavalla, että se täyttää tälle uudistukselle asetetut tavoitteet siitä, että pitkällä aikavälillä kustannusten kehitykseen saadaan hillintää ja ihmisille, Suomen kansalaisille, tuotettua näitä palveluita.

Ei tämä sitä tarkoita, että tällaisenaan hyvinvointialueuudistus — tällä alijäämien kehityksellä, näillä palveluissa olevilla ongelmakohdilla — on jotenkin nyt hoidettu. Tämä edellyttää sitä, että tällä hallituskaudella tähän kokonaisuuteen kiinnitetään lisää huomiota. Sitä korjataan, rahoitusta korjataan siihen suuntaan, että tämä on ylipäänsä mahdollista meillä rahoittaa.

Mutta haluan nyt vielä sitä korostaa, että kyse on tästä yhdeksän miljardin kokonaisuudesta, joka komission kanssa on neuvoteltu, ei siis siitä, että komissio on tyytyväinen tähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

teidän tekemäänne sote-uudistukseen. Nämä ovat kaksi eri asiaa. [Välihuuto vasemmalta — Oikealta: Hyvä muistutus!]

Sitten toiselta puolelta vielä vasemmistoliiton kysymyksiin tästä työeläkerahastojen ylijäämän huomioimisesta: Niihin vastasin jo viime viikolla. Tämä herätti kysymyksiä myös keskustassa ja sosiaalidemokraateissa, ja mielestäni tähän varsin hyvin tuotiin selitys. Ensinnäkään kyse ei ole finanssipoliittisten sääntöjen, kehikon, sisällä tehdystä muutoksesta, [Puhemies koputtaa] vaan keskustelusta, joka on alkanut vuonna 2021 liittyen juuri siihen, että myös komissio tekisi näitä omia laskelmiaan oikein, eli samaan tapaan kuin muun muassa Suomen Pankki, IMF ja valtiovarainministeriö ovat tehneet jo pitkään. Me emme halua kannustaa siihen, että voitaisiin ikään kuin keinotekoisesti esittää, että työeläkerahastojen ylijäämää voitaisiin käyttää [Puhemies koputtaa] velkaa kerryttävien sektoreiden alijäämän kattamiseen, koska näin ei ole. [Pia Lohikoski: Ei kukaan ole semmoista väittänytkaan!] Eli nyt tämä on todenmukainen. Nyt tämä antaa todellisen kuvan Suomen [Puhemies koputtaa] julkisesta taloudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

14.39 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kysymme näiden teidän komissiolle lähettämienne tekstien perään sen vuoksi, että, arvoisa pääministeri, te peritte Suomessa ennätystyöllisyyden — ennätystyöllisyyden — ja nyt te johdatte hallitusta, joka on, arvoisa pääministeri, onnistunut surkeiden työllisyyden hoitamisessa. Ja kun te kasvussa olette epäonnistuneet ja kun tässä ovat nämä uudet finanssipoliittiset säännöt, nyt te pyydätte jatkoaikaa ja pidennystä tälle talouden sopeuttamiselle, ja millä te perustelette? Työllisyyden osalta: pohjoismainen työvoimapalvelumalli ja lisäpäivien poisto — molemmat edellisen hallituksen osalta.

Mitä tulee tähän sote-uudistukseen, jatkoitte sote-uudistuksen haukkumista, mutta tuonne Brysseliin puhutte ihan toista. Rahoitusmallista sanotte, että tämä antaa kannustimet tehostaa toimintaa. [Puhemies koputtaa] Nämähän ovat aivan eri puheet kuin mitä te olette täällä puhunut. Kummat puheet pätevät, pääministeri Orpo, ne, mitä puhutte Brysselissä, vai ne, mitä puhutte täällä eduskunnassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

14.40 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! On erinomainen asia, että meillä on nyt vastuullinen hallitus, joka tekee vastuullista talouspolitiikkaa. Pääministeri Orpo esittelypuheenvuoron lopussa korosti sitä, että näitä ratkaisuja ei tehdä EU:ta varten vaan Suomea ja suomalaisten parempaa tulevaisuutta varten, ja juuri tästä on kyse.

Liian vähän on kiinnitetty huomiota esimerkiksi siihen, mitä vauhtia korkomenot ovat meillä kasvaneet, kiitos tämän valtavan velkaantumisvauhdin. Ensi vuonna maksamme yli kolme miljardia pelkkiä korkoja. Se on enemmän kuin koko oikeusministeriön tai sisäministeriön hallinnonala.

Mitä sitten tulee tähän soteen, niin soten yksi tavoite on ollut kustannusten kasvun hillitseminen, ja sote-uudistus siis sinänsä tällaisena uudistuksena antaa siihen edellytykset. Jos te olisitte tehneet paremman soten, se antaisi paremmat edellytykset. [Vasemmalta:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Oho! Se, mitä te täällä vaaditte, lisää rahaa ja lisää aikaa soteen, vie niitä edellytyksiä huomampaan suuntaan. [Antti Lindtman: Ai se ei ollutkaan huono uudistus?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.41 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille erittäin erinomaisesta kiteytyksestä puheensa lopussa: ”Viime kädessä sopeutusta ei kuitenkaan tehdä komission vaatimusten vuoksi, vaan julkisen talouden velkakestävyys turvataan siksi, että suomalainen turvallinen ja kriisinkestävä hyvinvointivaltio palveluineen olisi turvattu nykyisille ja tuleville sukupolville.” Tästä on kyse.

Vasemmisto-oppositio kysyy, miksi Suomi tekee ylimitoitettuja sopeutumistoimia. Toisaalta keskustapuolueen viesti on, että meidän tulee saada velkaantuminen loppumaan — velkaantuminen loppumaan. Sehän olisi hienoa, jos meillä ei olisi yhtään velkaa, mutta jos tämä on keskustan vaalilupaus, niin se ei ole realistinen ainakaan seuraavien kymmenien vuosien aikana — siis että velkaantuminen loppuisi. [Antti Kaikkonen: Se oli itse asiassa kokoomuksen ja perussuomalaisten lupaus!] Voisiko pääministeri vielä kerran kertoa, mikä ero on velkasuhteen taittamisella ja velanoton lopettamisella, [Puhemies koputtaa] koska tästä näyttää olevan epäselvyyttä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.42 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrankin sitä oikein ilahtui, kun perehtyi tähän hallituksen esitykseen, koska tässä keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisessa suunnitelmassa, jonka hallitus on nyt Brysseliin toimittanut, edellytetään, että hallitus sitoutuu näihin rakenteellisiin toimiin. Ja niinhän hallitus sitoutuu, mutta yllätys yllätys, ne ovat nimittäin Marinin hallituksen rakenteelliset uudistukset, joihin Orpon—Purran hallitus sitoutuu: Marinin hallituksen sote-uudistukseen, Marinin hallituksen työllisyystoimiin, pohjoismaiseen työvoimamalliin, lisäpäivien poistoon ja vielä Marinin hallituksen tki-politiikkaan. Onhan tätä mukava kuunnella, mutta, puhemies, kyllä sen kestäisi kuulla täällä eduskunnankin salissa. Voisitteko te, pääministeri Orpo, myös täällä kotimaan kamaralla antaa tunnustusta Marinin hallituksen rakenneuudistuksille, jotka auttavat meitä selviytymään tässä keskipitkän aikavälin suunnitelmassa? Vai onko se niin, että kun sinne Brysselin mennään, niin sitten vaihdetaan palttoota ja kerrotaan ihan toisenlaista tarinaa? Kyllä me keuhut täällä kotimaassakin kestämmme. [Ben Zyskiewicz: Lisäpäivien poisto on SDP:n ikaikainen vaatimus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.44 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totuus Suomen taloudesta on siinä, että jos emme laita tuota menopuolta kuriin paremmin, niin tulopuolta emme pysty lisäämään sitä vauhtia kuin menot kasvavat. Kun vihervasemmisto vaatii aina näitä ilmastopolitiikan valtavia kustannuslisiä, tehkää nyt, arvoisa hallitus, vihdoin se oikea tempu. Suomi on hiilineutraali maa — minkä tautta te näillä suomalaisilla ihmisillä maksatatte monia, monia miljardeja samalla ylimääräisiä kuluja? Se syö meiltä ostovoimaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Se näkyi viime kesänä, kun kiersin eri tilaisuuksissa ympäri Suomea. Ei siellä ole kaupoissa ostajia, kun ei asiakkaita ole. Ei ole rahaa enää ihmisillä, eikä heitä saa syyttää. Me olemme tämän valtavan pommin kaivaneet.

Ja muistakaapa, arvoisa hallitus, että kun vuonna 27 tulee liikennepolttoaineiden päästökauppa, niin millä oikeudella te perustellette näille ihmisille täällä, että polttoaine maksaa 50, jopa 70 senttiä enemmän litralta tämän älyttömän päästökaupan takia? Millä te sen perustellette ihmisille? Kyllä meillä varmaan on varaa se bensa ostaa, mutta kun se pieni eläkeläinen ajaa kauppaan ostaakseen vaimolleen vaikka, tai puolisolleen, ruokaa tai jotakin muuta, niin hänellä ei ole varaa siihen. [Puhemies koputtaa] Lopetetaan tämä kaiken maailman höpöhöpöpolitiikka ja palataan totuuteen. [Puhemies koputtaa] Se on kuitenkin pitkällä aikavälillä ainoa oikea tie.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja pääministeri Orpo, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

14.45 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin täytyy todeta, että on tämä jännittävää hommaa tämä politiikka. Demarit, olette puolitoista vuotta nälvineet hallitusta yhdeksän miljardin sopeutuspaketista, ja nyt se yhtäkkiä näyttää kelpaavan, ja vielä nopeassa aikataulussa pitäisi asiat tehdä.

Edustaja Tuppurainen, sanoitte, että me olemme sitoutuneet Marinin hallituksen sote-ratkaisuun. Meidät on sidottu Marinin hallituksen sote-ratkaisuun, koska se lainsäädäntö tehtiin tässä eduskunnassa viime kaudella. Edustaja Tuppurainen, meidät on sidottu Marinin hallituksen velkaperintöön, ja sitä tässä yritetään yhdessä komission kanssa täällä hetkellä korjata. [Antti Lindtman: Ei täällä näin sanota!] Jos pysyviä menoja ei olisi lisätty niin paljon viime kaudella miljardeissa, pysyviä menoja, niin se menoura olisi toisenlainen ja tämä menosopeutuspolku, joka pitää siis sovittaa EU:n sääntöihin, EU-lainsäädäntöön, ei olisi näin kova työ. [Antti Kaikkonen: Paljonko niitä lisättiin!] Eli siis me olemme sitoutuneet Suomen velkaantumisen, velkasuhteen taittamiseen, me olemme sitoutuneet Suomen talouden kuntoon laittamiseen, meidät on sidottu teidän hallituksenne sote-ratkaisuun [Puhemies koputtaa] ja teidän hallituksenne velkavuoreen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Pahoittelen ennenaikaista napautusta, mutta ilmeisesti pääministeri oli lopettamassa joka tapauksessa. [Naurua] Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

14.46 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän sote-keskusteluun, olen pääministerin kanssa ihan samaa mieltä: meillä on sote-ratkaisu, jossa on erittäin hyvä aihio, ja siinä on paljon potentiaalia, mutta se ei tarkoita sitä, että se on valmis. Mutta minusta on erittäin hyvä, että kerrotaan Euroopankin suuntaan, että meillä on semmoinen systeemi, mikä antaa sen mahdollisuuden katkaista kustannuskasvun kehitystä. Se ei tee sitä itsestään. Kun sote laitettiin pystyyn, niin kustannuskehitys ei lähtenyt saman tein taittumaan, samalla lailla kuin hoitajamitoitus ei lisännyt meille hoitajia tai hoitotakuu ei lisännyt terveystieteiden lääkäreitä.

Meidän pitää käydä niitten sisältöjen kimppeun ja pyrkiä siihen kustannuskasvun taittamiseen. Ja se, mitä minä ihmettelen, on, että tämä ei tunnu kelpaavan, koska sitä yritetään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

nyt käyttää juuri siihen tavoitteeseen, mitä varten se luotiin, ja sitä ollaan puolitoista vuotta nyt yritetty tehdä, mutta se ei kelpaa.

Edustaja Räsänen tai edustaja Lyly, miten te olisitte tehneet sen kustannuskasvun taittamisen, mikä tässä nimenomaan oli yksi ajatus? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

14.47 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! No, se suurin kysymyksen tässä keskustelussa nyt todella on se, huijaako hallitus suomalaisia vai huijaako hallitus komissiota. [Miko Bergbom: Kuuntelisitte joskus!] Täällä paperissa te perustelette sitä, että komissio antaisi Suomelle lisää aikaa, sillä, että meillä on näin hieno sote-uudistus, josta te vielä toteatte täällä, että uudistuksen jälkeen palvelut ovat parantuneet, henkilöstöpula on vähentynyt ja tämä antaa mahdollisuuden kustannusten hillintään. [Oikealta: Se antaa mahdollisuuden!] Kun te kaikesta täällä kehutte tätä uudistusta ja sitten tälle salille muuten haukutte, niin kyllähän teidän pitää nyt pystyä vastaamaan, huijaatteko te suomalaisia vai pyrittekö te huijaamaan komissiota. Siitähän tässä on kysymys. Ja kun kuuntelin sekä pääministeriä että valtiovarainministeriä, kun sieltä oikein semmoinen pieni kiivastuminen tuli, niin näyttää siltä, että kyllä tämä hieman ihon alle siellä näyttää menevän. [Ben Zyskiewicz: Kertokaa, miten hillitsisitte sote-kustannusten kasvua!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myös edustaja Lylylle esitettiin kysymys, olkaa hyvä.

14.49 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo tätä suunnitelmaa — kun täällä kerrotaan näin, kuten edustaja Räsänen toi tästä sotesta ja työllisyysuudistuksesta ja muista — niin se olisi minusta aika hyvä lähtökohta, että me ruvetaan puhumaan samaa kieltä, ettei aina nonsaleerata toista hallitusta ja sitten ruveta tekemään toista. Katsotaan, mitkä ne luvut oikeasti ovat, ja sitten katsotaan eteenpäin, koska tämä seitsemän vuoden sopeutusaika on varmasti ihan järkevä tässä. Mutta siinä ei voi olla niin, että oppositiota vaaditaan vain lukemaan tämä sisältö, että nyt tähän sitoudutaan ja tämä on se luku, vaan pitää pystyä vaikuttamaan myös siihen sisältöön, millä niitä tasoitustoimenpiteitä tehdään tässä yli vaalikausien. Siinä meidän pitää tehdä enempi yhteistyötä. Nyt ollaan liian paljon tässä toisiamme syyttämässä.

Ja sitten ministeri Purralta vielä tarkistaisin, että jos tämän eläkejutun yksinkertaistaa kovasti, niin voisiko sanoa niin, että velkakestävydessä se ei ole mukana, [Puhemies koputtaa] koska siellä ei voi lyhentää velkaa, mutta tässä alijäämälaskelmassa [Puhemies koputtaa] se eläkejärjestelmä on mukana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.50 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri, nyt kun te annatte näitä ilmoituksia, niin edelleen odotamme sitä ilmoitusta siitä ulkopoliitiikan linjasta. Siinäkin on hiukan epäselvyyksiä.

Mutta tänään käsittelemme nyt tätä velkakestävyyttä, ja kuten soten osalta kävi ilmi, niin Brysselissä ja Helsingissä on eri viesti. Mutta mikä on viesti sitten yhteisvelan osalta? Nyt hän Mario Draghi on esittänyt, että EU:n pitäisi ottaa yhteistä velkaa, ja ainakin Suomessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

ja Helsingissä te olette sen torpanneet, mutta mikä on hallituksen viesti tuolla Brysselissä. Tehän olette hyvinkin herkästi kuunnelleet tuota Elinkeinoelämän keskusliittoa, ja juuri katsoin, kun toimitusjohtaja Jyri Häkämies oli jälleen varoittanut Suomea, että Suomi jäisi syrjään tästä päätöksenteosta ja tästä velkakeskustelusta, joka komissiossa on jo kovassa vauhdissa. Mutta todella toivomme keskustan suunnalta, että hallitus ei lähde yhteisvelkaan mukaan ja hallitus ei lähde edistämään sitä, joten kysynkin pääministeriltä: mikä on suhtautumisenne yhteisvelkaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

14.51 Martin Paasi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Täällä oppositiossa mieliala viikosta toiseen vähän vaihtelee. Tänään kuulemme, että hallitus sopeuttaisi asioita liian nopeasti, ja toisaalta toisinaan liian hitaasti. Täytyy sanoa, että tämä hallitus ei todellakaan sopeuta asioita liian nopeasti, pikemminkin päinvastoin. Julkisten menojen sopeutuskautta pyritään siis nyt pidentämään neljästä seitsemään vuoteen, jotta sopeutukset eivät sattuisi talouteen ja ihmisiin niin pahasti. Tämähän on hyvä asia, eikö ole? Vastineeksi Suomen sitten pitää sitoutua rakenteellisiin uudistuksiin ja näihin investointeihin.

Siltikin tämän hallituksen päättämä yhdeksän miljardin euron sopeutusohjelma on eurooppalaisellakin mittakaavalla poikkeuksellisen voimakas sopeutusohjelma. Yhtä lailla se on välttämätöntä, koska edellisellä kaudella vihervasemmiston talousymmärryksellä veronmaksajien ”rahaa oli”, eivätkä menoa haitanneet jo silloin tiedossa olleet tulevaisuudessa kasvavat korkokustannukset. [Puhemies koputtaa] Koronastakaan ei ole syntipukiksi, koska se kosketi myös meidän verrokkimaita, [Puhemies: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty!] joilla vastuullisemman taloudenpidon ansiosta menee hyvin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.52 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä valtiovarainministeri viittasi vasemmiston puheenvuoroihin, ja nyt täytyy oikaista tämä teidän väärinymmärryksenne.

Edellisessä puheenvuorossani sanoin, että ei ole tarkoituksenmukaista, että euroalueen keskiarvoa vähemmän velkaantunut Suomi joutuu nyt sopeuttamaan muita jäsenmaita enemmän. Emme ole ehdottaneet, että eläkejärjestelmän ylijäämiä käytettäisiin esimerkiksi valtionvelan maksamiseen, vaan jotta tässä teidän velkakestävyysanalyysissanne olisi mitään tolkkua, eläkerahastojen nettovarallisuus pitäisi ottaa huomioon. Eihän se ole sama asia kuin että sillä lyhennettäisiin velkaa, vaan sen täytyisi näkyä siksi, että se vähentää ikääntyvään väestöön liittyviä menopaineita, kun eläkkeet ovat hyvässä hoidossa.

Mitä tulee tähän, mitä aiemmin täällä esitettiin väitteitä, että olemme kritisoineet sitä, [Puhemies koputtaa] että haluatte tätä seitsemän vuoden sopeutusaikaa, niin eihän se sinänsä ole väärin, [Puhemies koputtaa] mutta suokaa tämä lisäaika myös hyvinvointialueille. [Ben Zyskowiec: Ai seitsemän vuotta? Nyt tähän saakka on ollut kaksi vuotta!] — No, kuusi tai seitsemän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

14.54 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Nyt saatiin kyllä uutinen. Jos vasemmistoliitto ei todella siis haluakaan käyttää suomalaisten veronmaksajien maksamia eläkemaksuja, eli eläkevaroja, valtionvelan lyhentämiseen, niin todellinen syy olikin se, että te haluatte velkaantua enemmän, yhtä paljon kuin monet muut maat Euroopassa. [Välihuuto] — No, ei se kyllä itse asiassa ole uutinen. — Mutta uskaltaisitte sanoa sen ääneen, että teidän mielestänne on ok velkaantua enemmän, teidän mielestänne on ok, että maksetaan enemmän velasta korkoja, ja teidän mielestänne on ok, että silloin, kun velasta maksetaan korkoja, ne rahat ovat poissa jostain muualta. Se on teidän vaihtoehtonne. Se on vastuuton vaihtoehto Suomelle, suomalaisille: [Pia Lohikosken välihuuto] lapsille, nuorille, työssäkäyville ja eläkeläisille. Teidän vaihtoehtonne tuhoaisi hyvinvointivaltion pitkällä tähtäimellä. Tämä on fakta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

14.54 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä fakta ja tosiasia on se, että nyt tämän kuluneen kauden aikana niin suomalaiset kuin me edustajat täällä oppositiossa olemme saaneet toistuvasti kuulla tämän viestin, kuinka edellinen hallitus ei yksinkertaisesti saanut mitään aikaan: ei tarvittavia rakenteellisia uudistuksia, ei työllisyysuudistuksia, ei mitään hyvää. [Miko Bergbom: Eläkeputki!] Kuten te nyt itse selkeästi tässä julkisessa suunnitelmassa todistatte, niin tämä ei pidä paikkaansa.

Arvoisa puhemies! Edustaja Lyly käytti täällä aikaisemmin erinomaisen puheenvuoron, ja mielestäni tärkein huomio tässä taloustilanteessa on nyt se, että tarvitsemme Suomessa yhteistyötä, tarvitsemme konsensusta ja ennen kaikkea vakautta sisäpolitiikkaan.

Arvoisa pääministeri, olisiko jo teidän puolestanne aika ottaa sisäpolitiikassa askel rakentavampaan dialogiin, jossa nimenomaan hyökkäys ei olisi aina se hallituksen paras puolustus? Teillä on nyt mahdollisuus tähän kuluvaan syksyn aikana, kun toivottavasti suhtaudutte vakavasti näihin opposition budjettiesityksiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.56 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en lähtisi syyttämään ketään huijauksesta. Sen sijaan otan tämän keskustelun ja tämän taustatiedon erittäin myönteisenä käännekohtana siitä, että kaiken tämän poliittisen kuohunnan taustalla kuitenkin me kaikki voimme tunnustaa ja tunnistaa, että oli tärkeää, että tehtiin sote-uudistus, jolloin meillä on nyt rakenne kohdillaan ja voimme lähteä puuttumaan kustannuskehitykseen. Itse asiassa jollakin tavalla siihen perehtyneenä olen vakuuttunut siitä, että pelkästään ottamalla rahaa pois järjestelmästä emme saa kustannuskehitystä alenemaan, jos emme rohkeasti puutu siihen, mitä tehdään ja miten tehdään. Siihen tarvitaan sisällöllisiä uudistuksia, ja tähän kertoo sen, että tämä seitsemän vuoden aika on muuten tarpeen haakea. Tuemme myös sitä.

Olen, arvoisa puhemies, valtiovarainministerin kanssa samaa mieltä siitä, että ei näitä eläkerahoja kannata tänne lähteä sotkemaan. Jos meillä on joku osuus tässä julkisen sektorin osuudessa kunnossa, pidetään siitä huolta, eikä panna kaikkea rempalle, jos joku on rempallaan.

Mutta tämä seitsemän vuotta osoittaa sen, että tämä on muuten tulevan vaalikauden ja seuraavankin urakka. Sen takia katsotaan porukalla eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

14.57 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, en kuullut vastausta tähän työvoimakysymykseen, joten jos nyt kirjoittaisitte sen ylös ja kertoisitte, miten se kolmen kuukauden sääntö vauhdittaa Suomen taloutta ja vastaa osajapulaan.

Mitä tulee tähän soteen, niin siltähän se nyt väkisinkin täällä kuulostaa, että EU:lle kerrotaan Suomen sote-uudistuksen, jonka viime hallitus teki, olevan hyvä, suomalaisille Suomessa kerrotaan sen olevan huono, ja nyt pääministeri kertoo, että siinä on paljon potentiaalia mutta ei kerro, miten sitä potentiaalia aiotaan ulosmitata. Koska, niin kuin aiemmin totesin, te saitte ihan hyvän, kehityskelpoisen soten — ei täydellisen mutta ihan hyvän — mutta sen sijaan te nappasitte ne kriittisen tärkeät nurkkapultit sieltä ensimmäisenä pois ja ihmettelette, että eipä se painopiste siirrykään erikoissairaanhoidosta sinne ennaltaehkäisyyn ja perusterveydenhuoltoon. Niin kerrotteko, miten tämä potentiaali nyt ulosmitataan, koska minun kokemukseni mukaan suomalaiset eivät arvosta kaksinaamaisuutta, ja siltähän se nyt tänään täällä kuulostaa, että sinne EU:lle mennään kertomaan jotain muuta ja suomalaisille kerrotaan toista. Silloin sote-uudistusta käytetään kilpenä EU:n suuntaan ja suomalaisille oman kannatuksen nostoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

14.58 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin tässä pääministerin ja myös valtiovarainministerin kuvausta tästä sote-uudistuksesta ja kun kuuntelee täällä hallituspuolueiden puheenvuoroja tästä suunnitelmasta, niin jään kysymään, että mikä hallitus tämän suunnitelman on tehnyt, koska nämä puheet ovat tässä kuin yö ja päivä. Arvoisa pääministeri, te sanoitte äsken, että teidät on sidottu tähän, te olette pakotettuja. Valtiovarainministeri on kuvannut tätä pirulliseksi työmaaksi. Tämä on aivan eri viesti kuin se, minkä te nyt kerrotte komissiolle. Jos nyt puhutaan vakavasti, arvoisa pääministeri, niin kysymys kuuluu, oletteko te sitoutuneet tähän linjaan, jonka te komissiolle nyt esitätte, jossa todetaan, että palvelut ovat parantuneet, henkilöstöpula helpottunut ja palvelut toimivat vakaasti ja yhdenvertaisesti. Tämä on täysin eri viesti kuin se, jota te olette vuoden täällä sanoneet. Arvoisa pääministeri, onko tämä hallituksen linja se, mikä täältä sivulta 18 löytyy [Puhemies koputtaa] ja oletteko itse sitoutuneet siihen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

14.59 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ovathan nämä puheet nyt hieman ristiriitaisia, mutta koska itsekkin haluan tulkita parhain päin, niin olen tyytyväinen siihen, että hallitus nyt tunnustaa ja tiedostaa, että sote-uudistuksessa on potentiaalia, että meillä on viisaasti toimien mahdollisuus taittaa, hillitä kustannusten kasvua ja tarjota suomalaisille hyvät palvelut. Samalla täällä on todettu ääneen, että myös uudistaminen vaatii aikaa. Nyt tähän liittyen haluan vielä vedota teihin, hallitus, että toivon teidän ymmärtävän sen, että jotta alueilla on aidosti mahdollisuus tehdä sitä kestävää uudistamista, joka auttaa myös tässä koko julkisen talouden kestäväälle polulle saattamisessa, niin antakaa alueille lisää aikaa siihen alijäämien kattamiseen, koska kun täällä on tosiaan tästä nettomopolusta puhuttu, niin tässä tulee muuten mieleen tämä Neon 2:n biisi, ”ei polku tää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

vie mihinkään”, jos ei anneta riittävästi aikaa uudistamiseen. Toivon, että nyt [Puhemies koputtaa] todella löydämme tässä yhteisen, kestävän tien.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

15.00 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on varmasti monenlaisia puutteita, mutta siitä ei ole puutetta ainakaan riittänyt, mitenkä paljon taivastelua olemme saaneet kuulla tästä yhdeksän miljardin euron sopeutuskokonaisuudesta. Totuus on kuitenkin se, että tämä yhdeksän miljardin euron sopeutustaso on ainoastaan juuri sen verran, että hauraalla Suomi-neidolla pysyy pää vielä pinnalla. Nyt kun viime kesänä meillä velkaantumiskehitys osoittautui aiottua paljon vakavammaksi, niin minusta olisi ollut loogista, että tänä syksynä olisi haettu jo lisäsopeutuksia, koska menopuolelta ja tulopuolelta selkeästikin meillä suunnitelmat eivät toteutuneet aivan sillä tasolla, mitä keväällä vielä puhuttiin.

Yksi tapa, jolla minusta oltaisiin voitu tätä tulopuolta paikata semmoisella keinolla, minkä Ruotsi on jo toteuttanut, on tietysti työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden poistaminen. Tämä olisi ollut nopea ja helposti toteutettava toimi, jolla oltaisiin saatu sinne tulopuolelle lisää paikkauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja pääministeri Orpo, kolme minuuttia.

15.01 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Yksi merkittävä asia, jos niitä nyt koettaa hakea tästä, on se, että ei ainakaan keskustan suunnalta, mutta ei edes demareiden suunnalta tänään ole moitittu sanallakaan yhdeksän miljardin sopeutusta ja hallituksen ohjelmaa. Se olisi hieno viesti viedä Brysseliin, että me ollaan täällä eduskunnassa laajasti sitä mieltä, että yhdeksän miljardin sopeutustaso on oikea ja hallituksen ohjelma on oikea. Te osaatte tämän erinomaisen hyvin, niin lainaan tai mukailen vähän teitä: ”tämä on uutinen”, SDP — keskustaa minä en niin epäilytkään tästä — tukee yhdeksän miljardin sopeutustoimia. [Aki Lindénin välihuuto] Nimittäin se teidän spinnauksenne siitä, että tämä perustuisi edellisen hallituksen tekemisiin, on kyllä kaikkea muuta kuin järkevä ja faktoihin perustuva, koska tämä nettomenopolku on nettomenopolku, ja se perustuu nimenomaan hallituksen yhdeksän miljardin sopeutukseen.

Sitten vielä tähän soteen: Se sote ei ole valmis. Jos me oltaisiin oltu sitä mieltä, että pistetään kaikki leveäksi, me oltaisiin varmaan hallitusohjelmaneuvoittelussa jo lähdetty tekemään rakenteellisesti erilaista, mutta me ajattelimme, että kun eduskunta on näin päättänyt, niin me lähdemme rakentamaan niitä palveluita suomalaisille tämän edellisen eduskunnan tekemän mallin, raamin sisälle. [Antti Lindtman: Lopetatteko te haukkumisen?] Se potentiaali on siellä. — Mutta ei minun tarvitse sitä edellistä mallia haukkua, koska te teette sen itse jatkuvasti vaatimalla siihen korjauksia ja nopeaan tahtiin. ”Miksette jo korjaa? Miksette te tuo niitä uudistuksia?” Tehän haukutte sitä itse.

Rahoitusmalli, johon täällä viitataan, on edellisen hallituksen tekemä. Me ollaan sitäkin nyt uudistamassa. Meidän on saatava sote-menot kuriin, jotta me pysymme tässä nettomenopolussa. Jos me annetaan lisää aikaa, meidän täytyy leikata jostain muualta — oletteko te siihen valmiita? Meidän täytyy saada tämä uudistus etenemään, tehdään sitä yhdessä. Tehdään sitä yhdessä alueiden kanssa, tehdään sitä yhdessä täällä, mutta se ei ole valmis. On aivan älytön väite sanoa, että se on nyt siinä mallissa, että kaikki on kunnossa. [Antti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Lindtman: Kuka niin sanoi?] Tosin — vielä yksi huomio — sen soten suurin ongelma on rahojen riittävyys, menojen kasvu. Palvelut itse asiassa ovatkin vähän paremmalla jamalla, [Vasemmalta ja keskeltä: Oho!] mutta talous on täysin kuralla, koska rahaa palaa aivan liikaa. Meillä ei ole varaa tähän. Siksi se uudistus on keskeneräinen. Onko tästä joku eri mieltä?

Eli siis yhdeksän miljardin sopeutuspolku ja tämä uusi finanssipolitiikan linja, EU-sääntöjen linja, tulee sitomaan jokaista eduskuntaa tästä lähtien. Se tulee sitomaan. Nyt varmasti ajattelette olevanne hallitusvastuussa jonain päivänä, niin tämä sama on teillä edessä. Ja kun te olette täysin kykenemättömiä tällä hetkellä hyväksymään yhtään säästöä, sopeutusta tai uudistuksia missään, niin kyllä on kova työ teillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja valtiovarainministeri Purra, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.05 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän tämän, mitä pääministeri kutsui teidän spinnaukseksenne, koska nyt kun täällä puhutaan yhdeksän miljardin kokonaisuudesta, joka siis on yhdenmukainen komission tämänhetkisten keskusteluiden kanssa, teillä ei ole tähän keskusteluun mitään annettavaa. Silloin on ihan ymmärrettävää, että te tartutte tällaiseen yksityiskohtaan, joka sieltä löytyy. [Pia Viitasen välihuuto]

Kyse on siitä, että me olemme tämän yhdeksänkin miljardin kanssa erittäin hilkulla. Me katsomme hyvin tarkasti alijäämän kehittymistä, siis tässä meidän kansallisessa kontekstissa. Me katsomme sitä, käynnistyykö meidän kasvu, minkälaista kasvu tulee olemaan, miten me pääsemme ylipäättänsä vientiin kiinni, miten meidän oleelliset vientimarkkinakumppanit elpyvät ja niin edelleen. Me olemme koko ajan hilkulla. Ja kuten olen moneen kertaan tuonut ilmi, on hyvinkin todennäköistä, että me vielä joudumme tekemään lisäksi toimia saavuttaaksemme tämän oman velkasuhteen taittamiseen liittyvän tavoitteemme. Ja myös Euroopan komission sääntöjen kannalta me olemme koko ajan hilkulla. Alijäämäarvot ovat juuri siinä ja siinä tällä hetkellä. Toisaalta, mikäli me emme onnistu hyvinvointialueiden kanssa paremmin, se tulee vaikuttamaan tähän. Tämä kokonaisuus on se yhdeksän miljardia, mutta saattaa olla, että sitä pitää vielä kasvattaa. Tämä on se punainen lanka, se on punainen lanka tässä keskipitkän aikavälin suunnitelman luonnoksessa, yhdeksän miljardin sopeutus, jossa meidän pitää onnistua. Meidän pitää saada täytäntöön tämä kokonaisuus siinä aikataulussa, jonka olemme määrittäneet. Mikäli näin ei tapahdu tai esimerkiksi mikäli hyvinvointialueiden kehitys menee edelleen väärään suuntaan, me joudumme tekemään, sitäkin kompensoimaan, uusia toimia. Ja tämä on se keskustelu, johon teidän, arvoisa oppositio, pitäisi osallistua.

Nyt kun haetaan seitsemän vuoden sopeutuskautta — ja tämä on todellakin toimi, joka tulee ulottumaan seuraavalle ja seuraaville hallituskausille — tähän me haemme parlamentaarista ymmärrystä sille, että tämä tulee koskemaan kaikkia tuleviakin hallituspuolueita. Tämän pitäisi olla se keskustelu, mitä täällä tänä päivänä käydään, ei suinkaan se, että RRP:hen kuuluva sote-uudistus on huomioitu meidän perusteluissamme tämän sopeutusjakson pidentämiselle. Osallistuttko tähän, hyvä puheenjohtaja Lindtman? Saammeko kuulla teidän leikkausehdotuksenne, teidän sopeutusehdotuksenne, ensin tälle yhdeksälle miljardille ja sitten varmuuden vuoksi vähän lisää päälle? [Jouni Ovaskan välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä. — Mikrofoni.

15.07 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy näistä puheenvuoroista todeta hyvántahtoisesti, että minäkin huomasin ehkä hiukan pehmenemistä, että ehkä näissä viimeisimmissä puheenvuoroissa se sote-uudistus nyt ei ollut näiden kaikkien Suomen talouden ongelmien alku ja juuri. Ja arvoisa pääministeri, olisiko niin, että nyt sitten tämän keskustelun jälkeen sävy muuttuu siitä, miten suhtaudumme esimerkiksi tähän sote-uudistukseen, jota te nyt täällä komissiossa kehutte?

Ja sitten mitä tulee tähän sopeutustarpeeseen, se on ihan tiedossa, että Suomessa siihen, mitä olemme yhdessä sopineet, totta kai sitoudutaan. Ja on ihan selvä, että tänäkin syksynä tulemme osoittamaan, että sama määrä sopeutusta on mahdollista tehdä huomattavasti paljon oikeudenmukaisemmin. Tulette sen näkemään. Kuten teimme viime vuonna, tulemme myöskin tänä vuonna tekemään.

Mutta, arvoisa pääministeri, siitä ei pääse mihinkään, että lopulta kasvu on se, joka ratkaisee, [Puhemies koputtaa] ja siinä te olette onnistuneet tällä vaalikaudella toistaiseksi, työllisyydessä, Euroopassa surkeiten. Siihen tarvitaan muutosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

15.09 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Täällä salissa on kuitenkin hyvinkin positiivisesti suhtauduttu tähän seitsemänvuotiseen nettomenopolkuun, näin olen sen itse tulkinut. Ja edustaja Paasi itse asiassa aika hyvin mielestäni pohti sitä, miten seitsemän vuoden nettomenopolku ja sitten uudistukset ja investoinnit suhteutuvat toisiinsa. Tämän pidemmän nettomenopolun ansiosta meillä on oikeus ja mahdollisuus tehdä uudistuksia ja investointeja työelämän osalta, mutta myöskin sitten sote-uudistuksia, sote-uudistusta yleistukimallina ja sitten ennen kaikkea tki-panostuksia. Ja tki-panosten kautta meidän täytyy pystyä saavuttamaan se kovempi bkt:n kasvu, mihinkä myöskin tämä meidän nettomenopolun viimeisten vuosien hiukan komission ennustetta vahvempi julkisten nettomenojen sallittu kasvuvauhti sitten pohjautuu. Tk-investoinnit ovat mielestäni tässä avainasemassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.10 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta on sitoutunut siihen, että yhdeksän miljardin sopeutus on oikea kokoluokka. Meillä on joitakin aivan olennaisia sisällöllisiä eroja, ja yksi on sellainen, joka tuo meille paljon vaikeammaksi sen tehtävän, nimittäin se, että me emme veisi rahoja hyvinvointialueilta. Hallituksen yhdeksän miljardin sopeutuksestahan kaksi miljardia on hyvinvointialueilta kustannuskehitystä alaspäin, mutta kun ekonomistit sanovat, että tämä ei ole realismia ja kustannuskehitys ei taitu tällä systeemillä, jos emme puutu sisältöihin, niin sen takia pitäisi rohkeasti puuttua niihin sisältöihin.

Miksi me talouskasvua haluaisimme porukalla voimistaa ja tuplata talouskasvun? Miksi meidän viestimme on se, että tuplataan talouskasvu? Sen takia, että jos kykenisimme yhden prosenttiyksikön talouskasvua tulevan neljän vuoden aikana joka vuosi parantamaan, niin se tarkoittaisi, että kansantalouden koko olisi neljän vuoden päästä 12 miljardia euroa suurempi, ja jos meidän veroaste säilyisi suurin piirtein samana, niin se toisi noin viisi mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

jardia meille tähän julkiseen talouteen lisää rahaa. Tämä on aivan olennainen viesti: [Puhemies koputtaa] tuplataan talouskasvu ja ollaan realisteja sote-säästöissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

15.11 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heinäkuussa liiallisen alijäämän menettelyyn joutuivat — siis joutuivat, eivät päässeet — Belgia, Italia, Malta, Puola, Ranska, Slovakia ja Unkari, ja lisäksi Romanian osalta todettiin, että menettely on edelleen voimassa. Kiitos Orpon hallituksen, me emme ole tuossa porukassa. Toki oppositio haluaisi, että olisimme tuossa porukassa. Haikaillette jopa yhteisvelkaa ja Suomen lisävelkaantumista. Tästä liiallisen alijäämän menettelystä voin kertoa, että siitä on todella seurauksia — siitä on seurauksia — ja toivon, että muutkin EU-maat kantaisivat vastuunsa kuten Orpon hallitus. Siitä hyötyisi koko EU. Meillä olisi hyvin erilainen Euroopan unioni tällä hetkellä.

Haluan muistuttaa myös siitä, että Euroopassa on tällä hetkellä sota. Miten uskottavalla tolalla on EU-maissa puolustus, kun talous kyntää näin monessa maassa tällä jamalla?

Orpon hallitus tulee todella tekemään kaikkensa, että meillä suomalaisilla on turvaa ja hyvinvointia jatkossakin — kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.12 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin ajatellut käyttää puheenvuoron siitä yhdeksästä miljardista, joka on meidän mielestämme oikea kokonaisuus, — aikataulusta voidaan puhua, sisällöstä ja painotuksista toki — mutta tämä keskustelu nyt pakottaa minut osallistumaan tähän sote-keskusteluun. Kuuntelin tarkkaan, mitä pääministeri ja valtiovarainministeri sanoivat, ja kyllähän siellä oli se aikaisempi klangi: pääministeri sanoi, että ”tämä teidän mallinne”, ja valtiovarainministeri sanoi, että ”tämä teidän sotenne”.

Meillä oli eilen täällä eduskunnassa varapuhemies Risikon järjestämänä erinomainen hyvinvointialueiden valtuustojen puheenjohtajien iltapäivän mittainen seminaari. Yhdeksän kansanedustajaahan on siellä valtuustojen puheenjohtajina. Siellä valtiovarainministeriön ohjausosaston päällikkö Ville-Veikko Ahonen totesi, niin kuin hän on julkisestikin todennut, että aiemmalla kuntapohjaisella järjestelmällä me emme voisi ollenkaan ratkoa näitä ongelmia. Ja nimenomaan nyt meillä on tämä yksi sote, josta te kerotte myönteisellä tavalla rakenteellisena reformina sinne Brysseliin päin. [Puhemies koputtaa] Joten eikö nyt voitaisi oikeasti sopia, että tästä eteenpäin puhumme rakentavasti näistä sote-asioista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

15.14 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole ihan varma, onko edustaja Päivärinta nyt siis ymmärtänyt sitä, että koska hallitus on ollut neuvottelemassa meille tiukempia velkasääntöjä, niin lopputuloksena Suomelta edellytetään siis suurempaa sopeutusta kuin tämä alijäämämenettely, eli tämä EU:n tarkkis, olisi tarkoittanut. Ja tämä on minusta se iso ongelma, tämä on se kysymys, se iso kuva, mistä täällä puhutaan. Perussuomalaisethan sanoo jatkuvasti, että EU ei meitä määräile. Mutta kyllä tämä nyt menee niin, että EU vie ja perussuomalainen valtiovarainministeri vikisee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Sitten mitä tulee tähän soteen ja pääministerin äskeisiin puheenvuoroihin siitä, että se edellyttää edelleen korjaustarpeita ja että niitä kustannuksia pitää leikata, niin miksi te sitten pidennätte hoitotakuuta, joka siirtää sitä painetta kalliimpaan erikoissairaanhoidon, ja miksi te olette laittamassa puoli miljardia yksityisten terveysfirmojen katteisiin sen sijaan, että ne laitettaisiin hyvinvointialueille, jotta näitä hoitojonoja voitaisiin esimerkiksi purkaa? Te lisäätte sotien kuluja näillä teidän ratkaisuillanne sen sijaan, [Puhemies koputtaa] että te vähentäisitte niitä, mitä te väitätte, että te olette tekemässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, kolme minuuttia.

15.15 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Herra puhemies! Vastaan vain tähän yhteen kysymykseen. Josko se menisi tällä tavalla paremmin perille:

Hallitus on sopinut yhdeksän miljardin kokonaisuudesta. Se on yhdeksän miljardia ihan riippumatta siitä, minkälaiset finanssipoliittiset säännöt Euroopan unionissa tällä hetkellä on. Tässä esityksessä tai luonnoksessa ei ole tulossa uusia sopeutuksia. Niitä ei olla tekemässä finanssipoliittisten sääntöjen muutoksen takia. Hallitus on sopinut yhdeksän miljardin kokonaisuudesta aivan kansallisesti ja aivan itse. Mutta kyllä, me haluamme Euroopan unionille myös sellaiset finanssipoliittiset säännöt, jotka ovat riittävän tiukkoja. Me emme ole Etelä-Euroopan maiden tasolla. Me emme halua, että julkisen talouden velka kasvaa holtittomasti. Juuri siksihän me näitä toimia teemme, joita te jatkuvasti kritisoitte. Hyvä edustaja Koskela, yritäkää nyt ymmärtää edes tämä yksi asia, jonka teille jälleen kerran sanon. [Susanne Päivärinta: Hyvä vastaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.16 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Zyskowiec tässä aiemmin sanoi, että jos olisitte tehneet paremman sotien, tilanne olisi parempi. Nyt toteankin, että jos olisitte tehneet toisenlaiset työllisyystoimet, niin meidän työllisyyden tilanne toisi edes jonkinlaista toivoa siihen, että tämä polku voidaan saavuttaa ja tämä pidentetty sopeutuskausi aikanaan sitten taittaisi velkasuhteen.

Täällä ministeri Purraakin sanoi, että ollaan hilkulla, ja tänään on julkistettu Miten Suomi voi? -tutkimuksen tulokset, jotka ovat erittäin hälyttävät: kymmenen prosenttia työntekijöistä on työuupumusriskissä, ja tuottavuus, työhyvinvointi ja työkyky menevät negatiiviseen suuntaan. Oletteko te tässä raportissa, hyvä hallitus, arvioineet saavuttavanne työllisyystavoitteen, ja jos näin ei tapahdukaan, niin joudutaanko tätä aikaa vielä pidentämään, vai olisiko niiden työllisyystoimien sittenkin pitänyt olla toisenlaisia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.17 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein, että sopeutetaan taloutta sen mukaan, niin kuin pääministeri ja valtiovarainministeri äsken sanoivat — vahva tuki sille — mutta kun katsoo Euroopan unionin itsensä taloudenpitoa, niin onhan se kammottavaa luettavaa. Luin tässä hiljattain Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuimen raporttia elvytyspaketin rahojen käytöstä. Aivan siivotonta touhua. Rahaa on annettu ilman suunnitelmia miljardeja ja miljardeja, ja kukaan ei seuraa, minne rahat käytetään. Italia käytti niitä samoja rahoja kotien korjaamiseen, sataprosentti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

nen avustus, sitten bensan hintaa laskettiin jossakin, ja nyt siellä Italiassa parhaillaan kuulemma muistomerkkejä laitetaan kuntoon, niin että turisteilla olisi paljon näimpää katsella niitä. Elikkä eihän tällä keinoin taloutta voi pitää, ja me täällä sitten suunnittelemme, millä keinoin me Suomen taloutta kutistamme. Sitähän menojen poistaminen ja se, että kerätään veroja lisää, molemmat tarkoittavat: kansalaisilta viedään kukkarosta rahaa pois ja tukevasti — vain sen tautta, että muka on yhteisvastuu. Meillä ei ole yhteisvastuuta.

Toinen asia, arvoisa puhemies, on se, että odottakaapa sitä päivää, kun Euroopan unionin yhteinen yhteisövero tulee, niin kuin ne ovat luvanneet. [Puhemies koputtaa] Kuinka moni ministeri sen lähtee tälle salille esittelemään? Sen päivän haluaisin nähdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.18 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, te viittasitte muun muassa edellisen hallituksen velkaperintöön, ja siitähän voisi saada sen käsityksen, että tämä hallitus sitten hoitaa asiaa jollakin tavalla toisin tai itse asiassa taittaa tätä velkaantumista. Mutta haluan nyt kyllä teille muistuttaa, että valitettavasti tämä hallitus velkaantuu kahtena ensimmäisenä vuotenaan enemmän kuin edellinen hallitus velkaantui kahtena viimeisenä vuotenaan ja samalla te olette tehneet tämän kuuluisan Euroopan mestaruuden siinä, että te hoidatte kaikkein huonoiten työllisyyttä. Ja sittenhän tässä on valmis jo tämä yhtälö, joka on talouspoliittisesti erittäin hankala.

Mutta, pääministeri, sen haluan kyllä sanoa, että minäkin tässä moneen kertaan vähän viivailin yli, että mitäs se pääministeri nyt sanoo. Ja olisiko ehkä se lopputulos nyt kuitenkin se, että pääministeri hieman suostui pehmentämään sitä kantaa, että sote nyt ei aivan susi ole syntyessään? Mutta kyllä minä hieman vielä jännitän sitä, mitä siellä Brysselissä kuulee, kuunteleeko komissio teidän puheitanne. Täällä Helsingissä nimittäin esimerkiksi ministeri Purra omassa puheenvuorossaan viimeksi tänään sanoi, että tämä on epäonnistunut malli. Voitaisiinko tästä nyt jotenkin tehdä sopimus, [Puhemies koputtaa] että se, mitä kerrotaan Brysseliin, kerrotaan täällä Helsingissäkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.19 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sopeutustarpeesta olemme siis samaa mieltä ja osin myös keinoista. Hallitus tekee joitakin toimia, joista keskusta on samaa mieltä. Ne ovat perusteltuja ja tarpeellisia, mutta kyllä se suurin yksittäinen iso kokonaisuus, josta olemme eri mieltä, liittyy tähän soteen, ja pitkälti myös siitä syystä, että nyt se politiikka, jolla ohjaatte hyvinvointialueita, ei siis johda lopulta säästöihin, vaan se johtaa kustannuksiin.

Jos me esimerkiksi katsomme hallituksen omia arvioita hyvinvointialueiden alijäämistä ja sitten vertaamme niitä todellisiin toteumiin alijäämistä, siinä on valtava ero. Se osoittaa sen, että tämä tapa, jolla hallitus nyt ohjaa hyvinvointialueita, ei anna alueille mahdollisuuksia siihen kustannusten kasvun taittamiseen. Ja siksi me peräänkuulutamme tätä todellista työrauhaa ja mahdollisuutta alueille päästä sinne, mikä on yhdessä tavoitteeksi asetettu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

15.20 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä puhutaan aika paljon tästä velasta ja siitäkin, kuka sitä on tehnyt, niin minä vain muistuttaisin, että ennen Marinin hallitusta taisi olla 106 miljardia pohjalla velkaa ja sitä ennen oli kolme kokoomushallitusta, aina pääministeri tai valtiovarainministeri siinä alla. Kasvu tämän 16 vuoden aikana, jotka kokoomus on ollut hallituksessa, on ollut nollan pinnassa. Vähän täällä ovat kaikki syyllisiä. Sen takia minä yritän hakea tässä sitä, että tämä ei ole yhden hallituksen vika, missä tilanteessa tässä ollaan, ja täällä on kaikilla puolueilla oma syntisäkkinsä, jos näin voi sanoa, tämän asian tekemisessä.

Tämä seitsemän vuotta on varmasti semmoinen yksi tavoitettava asia, mutta minä vielä palaan siihen, että me tarvitaan sitä keinovalikoimaa, josta tämä porukka on yhtä mieltä ja jolla voidaan mennä yli vaalikausien. Se on tässä minun mielestäni se tärkeä asia, mitä yritän viestiä.

Ja sitten olisin odottanut niistä kasvutoimista, mitä EU:ssa on nyt esitetty, kuinka paljon niistä me voimme tuoda tällaisiin kasvusuunnitelmiin mukaan. Niitä olisin toivonut tänne lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Asian käsittelylle varattu aika alkaa lähestyä loppuaan. Siirrymme ministereiden päätöspuheenvuoroihin. — Pääministeri Orpo, noin neljä minuuttia.

15.22 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Vielä kerran palaan tähän soteen lyhyesti. Siis jos olisi ollut niin, että me oltaisiin hallitusohjelmaneuvoittelussa peruttu se päätös, niin se olisi ollut iso viesti. Mutta me todettiin, että hallinnollinen uudistus on tehty edellisen hallituskauden aikana, mutta se on muuten keskeneräinen ja nyt me teemme hartiavoimin töitä sen eteen, että se hallintomallin sisällä oleva palvelujärjestelmä saadaan kuntoon, pelaamaan, ja saadaan henkilöstö riittämään, rahat riittämään ja palvelut pelaamaan. Siinä, jos jossain, meillä on yhdessä tekemistä. En tiedä, kuka aina aloittaa sen negatiivisen puheen, mutta aika monesti täällä on sellainen olo, että me emme tee asiassa yhtään mitään oikein teidän mielestänne, vaikka me teemme juuri niitä uudistuksia, mitä alueiltakin toivotaan, nimenomaan niihin palvelujärjestelmiin. Pyritään tukemaan alueita, tekemään yhdessä. [Pia Viitasen välihuuto]

Sitten tosiasia on myöskin se, että kun se sote oli keskeneräinen ja se on edelleen keskeneräinen, niin se on yksi keskeisiä perusteita, miksi me joudumme hakemaan pidennystä. Kyllä siellä Brysselissä tiedetään tämän meidän sotemme tässä vaiheessa olevat ongelmat. Kyllä se siellä tiedetään, kyllä Brysselin virkamiehet tietävät, missä ne haasteet tässä ovat ja että tämä on keskeneräinen. Ei tässä ole loppujen lopuksi mitään epäselvää. Asia nyt vaan pitää hoitaa.

Mutta sitten oleellista on se, että täällä on hyvin laaja sitoutuminen yhdeksän miljardin sopeutustoimiin. Se on hyvä. Sitten vaan seuraavissa vaiheissa pitää nähdä myöskin ne vaihtoehdot, että jos se hallituksen yhdeksän miljardia ei kelpaa, niin mikä on sitten se opposition tarjoama vaihtoehto tälle yhdeksän miljardin sisällölle.

Loppuun, että kun edustaja Lyly puhui näistä kasvutoimista, niin meidän kannattaa todella tarkkaan käydä läpi ne Lettan ja Draghin raportit, jos niihin viittaatte. Jos nyt unohdetaan sieltä tämä velkakeskustelu, niin siellä Draghilla on erittäin hyvä analyysi siitä, mikä on Euroopan tila, kaikessa raadollisuudessaan ne ongelmat, jotka meidän eurooppalaisella sisämarkkinallamme on — sinne niitä korjaustoimia. Suurin osa on aivan oikean-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

suuntaisia. Me totta kai otetaan... Me tuetaan, että EU:ssa todella tehdään niitä toimia, koska se auttaa meitä.

Ja mitä tulee sisäiseen kasvun hakemiseen, niin viime viikolla nimetty Murron työryhmä hakee kunnianhimoisesti vielä lisää, ja meillä on hallitusohjelman myötä ja uusien päätösten myötä koko ajan putkessa uusia kasvutoimia, kuten esimerkiksi tämä verohyvitys-järjestelmä. Me olemme valmiita, että jos Murron työryhmän työssä ensi viikolla, kun se starttaa kunnolla, löytyy nopeasti käynnistettävä kasvutoimi, niin me voidaan tehdä se nopeasti. Minä uskon Risto Murron ja työryhmän kykyyn, siellä on maan parhaita ajattelijoita. Tänään talousneuvoston piirissä kutsuin laajasti suomalaisen järjestökentän mukaan, niin elinkeinoelämästä kuin palkansaajajärjestöistä ja yrittäjistä, ja heitä toimittamaan ehdotuksia kasvutyön tukemiseksi. Me tehdään tätä yhdessä hallituksena.

Ehkä olisi hyvä täällä — varmaan voi mennä peiliinkin katsomaan, ja sitä suosittelen jokaiselle — miettiä sitä, voitaisiinko me oikeasti kääntää tämä keskustelu myöskin vähän sinne toivon suuntaan: millä eväillä me uskomme yhdessä siihen, että Suomi pärjää. Ja pärjäähän Suomi, mutta talous pitää laittaa kuntoon, sillä jos meidän julkinen talous on retuperällä, niin niin on Suomikin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja valtiovarainministeri Purra, niin ikään noin neljä minuuttia.

15.26 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Jos katsotaan tämän hallituksen budjetteihin ja muualle tulevia menopaineita, niin niitä syntyy suhteessa edelliseen hallitukseen esimerkiksi valtionvelan koroista, jotka ovat siis ensi vuodelle reilusti yli kolme miljardia. Tässä on huomattavaa nousua. Hyvinvointialueille lisätään rahoitusta ensi vuonna 2,2 miljardia, ja myös tämä turvallisuuspuoli — niin kansallinen turvallisuus, Nato-liitännäiset menot kuin sisäinen turvallisuuskin — edellyttää lisäpanostuksia. Sen sijaan oikeastaan kaikkialta muualta me teemme niitä säästöjä, ja on hyvä huomata tässä kokonaisuudessa, että ilman näitä hallituksen suoria sopeutustoimia alijäämä olisi selvästi suurempi ensi vuodelle. Ero on tällä hetkellä lähes neljä miljardia euroa. Eli, edustaja Viitanen, voisitteko ottaa nämä huomioon näissä argumenteissanne liittyen siihen, että velka vain kasvaa?

Tämän päivän keskusteluunkin liittyen: Kyse on tosiaan tästä nettomenopolusta. Jos te katsotte, minkälaisia säästöjä ja sopeutuksia me teemme nimenomaan siellä nettomenojen puolella, niin on ihan selvää, että liikumme koko ajan oikeaan suuntaan. No, lisää paineita tulee sitten täältä tulopuolelta. Silloin kun ollaan taantumassa — joka vielä tässä tapauksessa on syvempi ja pitkittyneempi kuin pitkään otaksuttiin sen paremmin VM:ssä kuin muissakaan arvioivissa instituuteissa — on ihan selvää, että kun verotulot ovat se oleellisin indikaattori nimenomaan siitä talouden suhdanteesta ja mikäli suhdanne on heikko, niin se näkyy myös siellä tulopuolella. Tämä on se kokonaisuus, minkä takia alijäämä ei piene ne tämän enempää tai miksi velka kasvaa edelleen niin kovaa vauhtia, vaikka hallitus tekee näin kunnianhimoista finanssipolitiikkaa.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.